

४४
५

अथ

भट्टबाणप्रणीतम्

४४
५

पार्वतीपरिणयं नाम नाटकम्

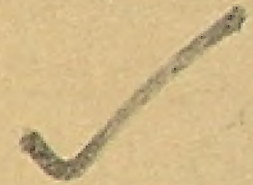
parvati parinay Nam Natkam.

2106

४४
५

अथ
भट्टबाणप्रणीतम्

४४
५

॥ पार्वतीपरिणयं नाम नाटकं प्रारभ्यते ॥ श्री ॥

पार्व०

३

श्रीगणेशायनमः॥ आदौ प्रेम कषायिता हरमुखव्यापारलोलाश्रने ब्रीडाभारविधूर्णिता मुकुलिता धूमोद्गमव्याजतः पना०
। पत्युः संमिलिता दृशा सरस सव्यावर्तनव्याकुला पार्वत्याः परिणीतिमंगलविधौ हृष्टिः शिवाया स्फुरन्तः॥ ३ ॥ अ
विच ॥ संपदमतरललभ्यामनन्यसामान्यबहुलदर्पनिधेः॥ पुष्पातचित्तयोनेरघटितघटनापटीयसीवि
भुता ॥ २ ॥ नाद्यंते सूत्रधारः॥ सप्रणाममंजलिंबध्या ॥ ब्रह्मस्तंबकुटुंबस्य योगक्षेमविधायिनो ॥ आनंद
विग्रहो भूत्यै भूयास्तामादिदंपती ॥ ३ ॥ इति पुष्पांजलिं विकीर्य ॥ नेपथ्याभिमुखमवलोक्य ॥ आर्ये इतस्ता
वतू ॥ प्रविश्य नदी ॥ अ० अइ अ० हि ॥ आर्य इयमस्मि ॥ सूत्रधारः ॥ आर्ये अद्य खलु किमप्यभिनवंपार्व
ती परिणयं नाम रूपकं द्रष्टुमिच्छति परिषदेषा ॥ नदी ॥ आर्य तत्पुनः कस्य कतिनः कतिर्भाविष्यति ॥ सू
त्र० ॥ अस्तिकविसार्वभौमो वत्सान्ययजलधिसंभवो बाणः ॥ नृत्यतियद्रसनायां वेधो मुखलासिका

३

वाणी ॥ ४ ॥ तद्विरचितेन विचित्रसंविधानेन वस्तुनानेन सामाजिकानवस्थास्यामहे ॥ नदी ॥ आर्य अन्ये पुना
टके पुवर्तस्व कथं तस्मिन्नेव तत्र भवतो भिलाषः ॥ सूत्र० ॥ संविधानस्य सामग्र्यं रसानां परिपुष्टता ॥ सं
दर्भसौकुमार्यं सभ्यानां रंजनक्षमं ॥ ५ ॥ तत एवाहं गुणग्राहिता तत्र प्रवृत्तः ॥ नदी ॥ यद्येवं युज्यते ॥ सूत्र० ॥
नदी निर्वर्ण्य ॥ आर्य पार्वती परिणयप्रसंगेऽपि किं निमित्तं भवती विमना यमानेव विलोक्यते ॥ नदी ॥ आ
र्यानेन परिणयप्रसंगेनास्माकमपि वत्साया बालवंदिकाया अनुरूपवरत्नाभमहोत्सवः कथं भाविष्य
तीति निरंतरं चिंताकुलं भवति मे हृदयं ॥ सूत्र० ॥ अलं विषादेन ॥ विधिरेव कन्याकानामभिमतवरयेजनार्थ
द्युक्ते ॥ अयमिह महती दयितो मुनिरिव गिरिऽराजकान्यकायाः ॥ प्रस्तावना ॥ ततः प्रविशत्या कारामा
र्जणनारदः ॥ नारदः ॥ इतजन्मन प्रभृति न जहाति नूनमस्मानियममरकार्यघटनाकुलहलता ॥ यतः ॥ द
क्षाल्लब्धसमुद्रवातदनुतं त्यक्त्वा पतिदोहिणं ॥ जातासंप्रति शैलराजसदने गौरीति दाक्षायणी ॥ एनां योज

पार्थ. २ स्थितुं हरेण हिमवत्सानोत्पस्तन्वता कार्यं भाविसमाकलय्य मरुतामद्य प्रवर्त्तमहे ॥ ७ ॥ किंचिदंतरमवतीर्य ॥ अवलोक्य च ॥ प. ना
 रिवहनाम्नः पवनस्य पंथानं प्राप्तवानस्मि ॥ तथा हि ॥ आरादं जलियेयमत्र विकसन्मंदारपुष्पोऽस्थितं सोरभ्यं पवनोपनीतमभितो
 धावंत्यमीषट्पदाः ॥ तंत्रीमंडलमार्द्रयंतिकणिकामंदाकिनीयाथसामय्यंतः करणंच मे सुमहतीमालंबते निर्वृतिं ॥ ८ ॥ सर
 भसावतरणं भाटयित्वा ॥ अधोवलोक्य ॥ अयं मध्यमलोकस्य नेदीयांसंप्रदेशमनुप्राप्नोस्मि ॥ यतः ॥ उद्यद्भिः शिखरैरमी
 कतिचन्यज्यंत एवाचला वैमल्यादनुमीयते च सरितां श्रोतस्विनी संततिः ॥ सूच्यंते परिमंडलेन तरवो नीलांबुदप्रीमुषोमं
 दं मंदमुपेतिलोचनपथग्राह्यां दशमेदीनी ॥ ९ ॥ पुनर्विलोक्य साश्चर्यं ॥ गिरिवरतटिनीगुल्मे दर्शनपदवीं क्रमादुपास्तुः ॥ अव
 रोहति मथिरभसाद्भूरियमारोहतीव गगनतलं ॥ १० ॥ मूर्द्धनमात्रादवतीर्णोऽस्मि हिमवदुपकंच भूमिं ॥ किंचिदंतरमवतीर्य ॥ परि
 क्रम्यावलोक्य च ॥ अयं हि शैलराजः ॥ उत्सारयं निवभाति नभोवकाशं शृंगैर्विहारभुवनैरिव तुंगतायाः ॥ आभोगवाद्भिरमृतांशुक
 रावदोत्तेराक्रामतीव कटकैर्हरिदंतराणि ॥ ११ ॥ अतिरिच्य रवत्ययमसाधारणेन भूम्ना मंदरगंधमादनप्रभृतिभ्यो महामहीधरेभ्यः ॥
 यतः त्रिभुवनगुरुणा गुणातिरागात्कमलभुवाकलिताधिपत्यलक्ष्मीः ॥ अविरतमनुशास्त्रिचेवतात्मा सकलमिदं कुलशैलचक्रवा

युगलं परिणयं यथायथा रक्षिमेति तन्वग्याः ॥ वरचिता हतमनसस्तथा तथा कास्यमेति मेगात्रं ॥ १५ ॥ मेना ॥ नारद०
 ममापिरात्रिं दिवं भाविते अस्मिन्नेवार्थे निहित हृदयया किं लक्ष्यते ॥ हिम० ॥ पुरोवक्तो वय ॥ देववीणा विहारी मु
 निरित एवाभिवर्तते तदर्थ्यमानीयतां ॥ मेना ॥ यथा आज्ञापयत्यार्यपुत्रः इत्यर्थ्यमानयति ॥ हिम० ॥ उथाय
 संजलिवंधं ॥ भगवं न भिवादये ॥ नारदः ॥ अभ्युदय परंपरा वाप्तिरस्तु ॥ हिम० ॥ आसनमुपनीया र्थ्यं सम
 प्यति ॥ नारदः ॥ प्रतिगृह्णाति ॥ हिम० ॥ सहर्षं मे जलिवंधा ॥ स्वायत्तसिद्धाखिलकामनानां तत्त्वे परस्मिन्परि
 निश्चितानां ॥ भवाद्दृशामागमनोत्सवो यं न लभ्यते नूनमनाप्तपुण्यैः ॥ १६ ॥ नारदः ॥ निःस्पृहैरपि मादृशस्त्वा
 दृशाः सर्वाश्च मोपकारिणो गृहमेधिनः पुरुषाः इष्टव्या एव ॥ हिम० ॥ यदभिहितं भवता तदनुग्राह्येषु ॥
 नारदः ॥ किमनुग्राहकस्यानुग्राह्यतायावितर्कः ॥ किंच तीर्थरूपो भवानस्माभिरभिगंतव्य एव ॥ सिरसि
 निपतिता पुरापुरारैरथ शिखरे तव यत्ततो वतीर्णा ॥ अमरसरिदं शेषलोकमान्या त्रिभुवनपावनपावनता
 मुपैतितेन ॥ १७ ॥ हिम० ॥ किमेवमतिभ्रमिमारोप्यते निदेरावतः परिजनः ॥ नारदः ॥ अप्रतिमरूप

लक्ष्ये गंगागोरीचकन्यके भवतः ॥ हिम० ॥ एवमेतत् ॥ नारदः ॥ पूर्वोक्तयोः पुरस्तादनुस्तरमणमंबुधिं प्राप्ता ॥ १८ ॥
 हिम० ॥ अस्त्येतत् ॥ नारदः ॥ द्वितीयास्तुते दुहितुः को नाम वरो भिषेतस्तत्र भवता ॥ हिम० ॥ भगवन्निममेवार्थं
 चिंतयते मे मनसि महाननुतापः ॥ नारदः ॥ अस्याश्च देव्याः ॥ न नागलोके न मनुष्यलोके न देवलोके च समो
 वरो स्याः ॥ एषो प्रभुर्यस्तनयां त्वदीयां स एव देवः परिणेतुमीष्टे ॥ १९ ॥ हिम० ॥ तमापि भगवानेव निवेदयितुं प्रगल्भ
 ते ॥ नारदः ॥ आत्मगतं ॥ अस्त्येदानीं सामान्यवचनैरेव चंद्रवृडामणिर्निगूहितव्यः ॥ प्रकारं ॥ मया किं लक्ष
 णिधानवक्ष्ये दृष्टो यमर्थः ॥ यथा ॥ विश्वाधिकं कमपि वरमियंते दुहिता प्रपत्स्यते ॥ न पुनरिममिति विशेषणं ॥
 हिम० ॥ विश्वाधिक इत्येतावता ॥ कर्तो र्थोऽस्मि ॥ नारदः ॥ पुण्येन केनापि किं तावतीर्णा पुरातनी राक्तिरियं कृता
 ते ॥ इमामसाधारणरूपलक्ष्मीं न लोकसामान्यस्तुतां प्रतीयाः ॥ २० ॥ ततश्च बुद्धिता दुहितो यं नयस्मै कस्मै
 चित्प्रदिस्तथा ॥ हिम० ॥ नाहं भवदाज्ञां लंघयामि ॥ नारदः ॥ अभ्युदयस्य निमित्तमन्यदपि किंचिदुपदि

पा० घ०

४

स्यते ॥ यथा ॥ अष्टाभिरेव तनुभिर्भुवनदधानस्ते जस्त्रयेण महता विहिते क्षणश्रीः ॥ अन्येषु सत्त्वधिय ईश्वरशब्दवाच्यः सोऽयं नारद०
पस्थितितटे तव चंद्रमौलिः ॥ २३ ॥ हिम० ॥ अस्त्येतद्वानारदः ॥ ततो भवानंतिकमागतमिंदुशेखरं सपर्वया कयाचिदुपति
ष्ठतां ॥ हिम० ॥ भगवन् नभिधेहिकासयया ॥ नारदः ॥ अनुरूपसरवीजनपरिचितां दुहितरमिमां गौरीं समित्कुशदुर्वाण्युप
हरंती परिचरन् चंद्रशेखरमिति प्रेषयतु भवान् ॥ हिम० ॥ तथा करिष्यामि ॥ नारदः ॥ आत्मगतं ॥ उक्षिप्तं बीजं ॥ कर्त्तव्यं च
सामान्यं च त्यागिर्विदितं ॥ तद्यथागतं गमिष्यामि ॥ प्रकाशं ॥ हिमवन्मदुक्तं मस्माभिस्तदनुष्ठीयतां ॥ इत्याकाशमार्गेण
निष्क्रान्तः ॥ हिम० ॥ विलोक्य ॥ दिवापि देहप्रभया दर्शयन्दि सुचंद्रिकां ॥ द्वितीय इव चंद्रोऽयमारोहाति दिवं मुनिः ॥ २२ ॥
देवि श्रुतं रवलुत्वयामहामुनेर्वचनं ॥ मेना ॥ सुदंम एवि० साहि औपुरि सोणाहेति ॥ श्रुतं मया विश्वाधिकः पुरुषो नाथ इति
॥ हिम० ॥ स्वगतं ॥ विश्वाधिकशब्दोपक्षेपेण कर्त्तव्योपदेशेन दुहितुरस्याश्चंद्रशेखर एव वर इति सूचितः ॥ प्रकाशं ॥ दे
वि नारदोपदिष्टां मिंदुमौलिसपयां विरचयतुं दुहितरं नियोक्तुमुद्युं जामहे ॥ ॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ पार्वतीपरिणये
प्रथमोऽंकः ॥ ॥ ततः प्रविशति वनदेवता वासंतिका ॥ वासंतिका ॥ आज्ञप्तास्मिन् दीश्वरेण यथा वासंतिके नि

४

लं ॥ ३२ ॥ तदहमधुना किन्नरी गतिनिष्पंदरुष्णसारेण च मरीजालवालविक्षेपविराचितालीकचंद्रोदयविलासेन कस्तूरीपरिमलोपहतगण
नागमनखेदेन शैलेयगधिना करकचर्मना प्रस्तुततवसाधनाय प्रविशामि या वेदाधिप्रसू ॥ तथा कृत्वा ॥ पुरो वलोक्य ॥ इदं तदोपाधिप्रसू ॥
विपुलकनकशृंगोपांतविश्रान्तमेघं स्फुरत्तुवरवादीशोभमानोपकंठं ॥ माणिभवनमहोभिः सृज्यमाने इचापं मयति मम चेतो मंदिरं विस्म
यानां ॥ ३३ ॥ पुरप्रवेशमभिनीय ॥ अग्नौ दृष्टिं दत्वा ॥ इदं मभंलि ॥ हगोपुरशिखरावलीढनक्षत्रयथं हेमवतमायतनं ॥ प्रवेशं नादयन् ॥ आ
कारो ॥ भोः कंचुकिन् ॥ कुत्र वर्तते कुलाचलचक्रवर्ती ॥ किं ब्रवीषि देव्या मे नया सार्धं किमपि मत्रयं नभ्यंतरमं रपमाधिवसतीति ॥ तर्हि सा
धीयानवसरः कार्यनिवेदनस्य ॥ इति परिक्रामति ॥ ततः प्रविशति हिमवान् मेनापरिवृतः परीजनश्च ॥ हिम० ॥ देविकन्यापितृत्वरवलु
गृहमोधिना अधिकतरदुःस्वमावहति ॥ अस्मत्कुलालं करणमिये च गौरीपरिणययोग्यादशो प्रतिपद्यते ॥ तथा हि ॥ आभोगः
शालिकुचकुलमायताक्ष्यावक्षोवकाभं भविष्यति सन्निरुत्थं ॥ अप्यास्ति नास्ति वचसां विषये वलग्नेतन्वी समुत्पसंतिका
चनरोमरेखा ॥ ३४ ॥ मेना ॥ यथा आर्यपुत्र आज्ञा पयाति तथा विवाहमंगलयोग्यासं वृत्ता ॥ हिम० ॥ देवि अन्यदपि श्रूयतां ॥ कुच

तशरनिकरजर्जरितहृदया अभिसरामिवंचितसरवीजनानलकूबरं ॥ वासं० ॥ युज्यते तादृशस्यानुरागस्य ईदृशो र्योपारः ॥ तुमं
 उण कहिं गच्छसि ॥ त्वं पुमनः कुत्र गच्छसि ॥ वासं० ॥ नित्यानंदनिजस्वरूपस्य लोचनमित्रवाडवस्य भगवतो नीललोहितस्य पु
 जापुष्पाणि नंदनवनादानयितुमाजमास्मि नंदीश्वरेण ॥ रंभा ॥ प्रियसखि अस्ति अभिनवस्तत्र वृत्तांतः ॥ वासं० ॥ अन्यः कोयि
 नास्ति पितृनिदेशेन सपरिजनापार्वतीदिवसे आगत्य महादेवमाराधयति ॥ रंभा ॥ किं आराधनं सफलं ॥ किं माराधनस्य
 फलं ॥ वासं० ॥ परमेश्वरं पसादो ॥ परमेश्वरप्रसादः ॥ रंभा ॥ गच्छ त्वं प्रस्तुतं कार्यं कर्तुं अहमापयथासं कल्पितं कर्तुं
 भिष्यामि ॥ इति निष्क्रान्ते विष्क्रमकः ॥ ततः प्रविशति विविक्तस्थानमधिवसन् महेंद्रः ॥ महेंद्रः ॥ मंडपद्वारं विलोक्य ॥
 कः कोत्र भोः ॥ प्रविश्य देवनंदी ॥ २ ॥ स्वामि नमस्मि ॥ महेंद्रः ॥ ततः प्रविशति बृहस्पतिः ॥ २ ॥ पुरो वलोक्य ॥ अयमि
 हमहेंद्रो विविक्तस्थानमंडपे वर्तते ॥ एष रवतु ॥ कैश्चिन्नेत्रैर्दलितदनुजं वज्रमालोकयानः कैश्चित्पद्मपद्ममरुद्वरा
 सास्त्रितान्या नमानि ॥ कैश्चित्सेवाविहितमनसामंजलिं वीक्ष्यमाणश्चिन्ते चिन्तापर इव पुरोदर्शनो वासवो मे ॥ १ ॥ तदे
 नमुपसर्गमि ॥ इत्युपसर्पति ॥ महेंद्रः ॥ बृहस्पतिं दृष्ट्वा ॥ इहोपाविश्यतां ॥ बृहस्पतिः ॥ तथेति भद्रासनांतिक

मुपविशति ॥ प्रविश्य देवनंदी ॥ स्वामि नमस्ते देवदूतो देवसेवी विज्ञापयति ॥ विज्ञाप्य मे किं विदस्तीति ॥ महेंद्रः ॥ त
 हंति मे कं प्रवेशय ॥ ततः प्रविशति देवदूतः ॥ अयं हि स्वामी बृहस्पतिं किमपि मंत्रयन् वर्तते ॥ तदेनमुपसर्प
 मीत्युपसर्पत्य जयतु स्वामी ॥ महेंद्रः ॥ देवदूतः ॥ देवदूतः ॥ अतिभूमिं गमितामस्त
 रपीडां कथं स्वामिने विज्ञापयामि ॥ महेंद्रः ॥ मा भेषीः ॥ कथयतेषामुद्यमं ॥ उद्धृत्या मरदीर्घिकाजलभुवामंभो
 रूपाणां तति स्वेरं नंदनपादपानभिमत्तानामूलमुन्मूल्यनः ॥ हस्तावांछितदेनैवेस्ते चतुरांतामर्जुनीदुर्जनाइ
 त्यर्थोक्ते विरमति ॥ महेंद्रः ॥ अवशिष्टं च कथ्यतां ॥ देवदूतः ॥ स्वर्गस्त्रेण कचग्रहं रचयितुं निःशंकमुद्युजते ॥ २ ॥
 महेंद्रः ॥ देवदूतकुलिशसहाये मद्गहो जाग्रति किमेवमतिशयं कां क्रियते ॥ पश्य ॥ वृत्रं वलं च नमुचिंचकयाव
 शेषं कृत्वा विधाय किल पर्वतपक्षभेदं ॥ त्रैलोक्यरक्षणपटोर्ममतारके स्मिन्वेधोवरः किमु सहायेने मंतरा
 यः ॥ ३ ॥ कतत्कतिपयेरेव दिवसे स्तत्प्रतिक्रिया भविष्यति ॥ गच्छ त्वं समुचितनियोगकरणाय ॥ देवदूतः ॥

पार्वती परि०

तथेति निष्क्रान्तः ॥ महेंद्रः ॥ गुरो किमतः परं विधातव्यं ॥ ब्रह्मस्यतिः ॥ यदादिष्टं भगवता विरंचेन ॥ यथा पूर्वेद्युरेव तारक दनुजाक्रां
तिमसहमानैरस्मानिरमरपरिषदासार्धं भगवानुपस्थितः पद्ययोनिराचष्ट ॥ यथा ॥ सेनात्यमंतरेण नान्येन तारको निहत
व्यः ॥ तदुत्सादने चायमभ्युपायः ॥ हेमवते कटक तटेशां कचूडामणिस्तपस्तनुते ॥ यत्नेन येन केन विदुस्तप्रणयी सया
वर्त्या ॥ ४ ॥ ततस्तयोरात्मसंभवेन सेनान्याकुमारैण वो मनोरथसिद्धिर्भविष्यतीति ॥ महेंद्रः ॥ तत्कथं गिरिजागिरिशे
नपरिग्राह्यते ॥ कदावातदुत्पन्नः पूरयिष्यति नो मनोरथं ॥ ब्रह्म ॥ नहीश्वराणां व्याहृतयो व्यभिचरंति ॥ महेंद्रः ॥ सस्मि
रणं सहर्षेण ॥ विशं विसमादिष्टमस्मत्कार्यमपि कुर्वती वपितुर्निदेशेन सपरिजना पार्वती दिवसे दिवसे समागत्य
भगवंतं भिंदुशेखरं पश्चिच्छरतीति रंभा मुखदश्रौषं ॥ ब्रह्म ॥ यद्येवं सिद्धं नः समीहितं ॥ महेंद्रः ॥ किमेतावता ॥
मुग्धैरप्सरसां विलाससहितैर्वाक्यैर्मनोहारिभिः ॥ कर्णोत्स्रवत्क्षितैरपांगवलितैरारेचितभ्रूल्लसैः ॥ बाहोः
स्नस्तकुचोत्तरीयघट ॥ नामंजुक्कणलंकणैर्व्यापारेरपि यो विकारपदवीं न प्रापितः संयमी ॥ ५ ॥ तस्य पु

यमस्थितस्य नीललोहितस्य पूजापुष्पाणि नंदनवनाशनयेति ॥ तद्यथादिष्टं नंदीश्वरेण तथा आकाशमार्गेण गत्वा
सौरभवासितदशदिशामुखानि कल्पद्रुमकुसुमानि नंदनवनादवचेतुंगमिष्यामि ॥ तथा करोति ॥ ततः प्रविशति रंभा ॥
रंभा ॥ तारकासुरबंदिग्रहाणां सद्यशः परिशंकितः अप्सरोजनो महामेसुगुहानिर्वीन आसीत् ॥ अहंपुनः कुबेर
नंदनं नलकुबेरक्षणे विहाय जीवितं धारयितुं न पारयामि ॥ ततस्तमेवाभिसरामि ॥ इत्यवतरति ॥ वासंतिका ॥
रंभा दृष्ट्वा ॥ अये प्रियसरवीरंभा समागच्छति तदुपसर्पाम्येनां ॥ तथा करोति ॥ रंभा ॥ अये हि वत्कटवासिनी
वनदेवता वासंतिका ॥ रंभा ॥ भद्रं प्रियसरव्याः ॥ वासंतिका ॥ प्रियसरि किमत्रागतं ॥ रंभा ॥ तारकासुरबं
दिग्रहाणां सद्यशः शंकितोऽप्सरोजनो महामेसुगुहानिर्वीनो वर्तते ॥ वासंतिका ॥ सयं सतादृशो दुष्टरीतिः ॥
रंभा ॥ कुबेरनंदनं क्षणमदृष्ट्वा न शक्नोमि जीवितं धारयितुं मिति प्रियसरवीर सुपुत्रं जानाति ॥ वासंतिका ॥
स्फुरं जानामि प्रसिद्धः खलु युवयोरन्योन्यानुरागः ॥ रंभा ॥ ततोहं आकर्णकं मदनकोदंडं निरंतरनिःस

बहरोवमहिमानवशेन धृतः ॥ संमोहनेन भवतः ॥ किल सायकेन तस्या विधातुमभिवांति चित्तभेदं ॥ ८॥
 कामः उपसृत्य ॥ सर्वेष्ठा स्याम इत्युपसर्पति ॥ महेंद्रः ॥ विलोक्य सहर्षं ॥ मुखरमधुपमात्मा चारुमो
 वः सनाथं त्रिभुवनजयोग्यं चापमं सैदधानः ॥ मुखमुदितविलासं वीक्ष्यमाणः प्रियायाः सहमधुरि
 हंमंदं मंदमायातिकामः ॥ ९॥ कामः ॥ रतिवसंताभ्यां सार्धमुपविशति ॥ चापगर्भेणां जनासविलासं प्र
 णमति ॥ महेंद्रः ॥ आसनांतिकं हस्तेन निदर्शयन् सखे काम इहोपविशतां ॥ कामः रतिवसंताभ्यां
 सार्धमुपविशति ॥ ब्रह्मस्पतिः ॥ अये माननीयं भवंतं स्नाने खलु मानयति महेंद्रः ॥ कामः अंजलिं बध्वा ॥
 त्रिलोकनाथस्य तवातिशक्तेः किमस्ति कार्यं भगवन्मयापि ॥ प्रकाशिता शेषदिशा वकाशो दिवाकरो दी
 पमपेक्षते किं ॥ १०॥ ब्रह्म ॥ मा भवानेवमाचष्ट ॥ असावत्लोक सामान्यचापविद्याधुरंधरः ॥ करोतु का

र्यसकलं बाहुस्तव दिवों कसां ॥ १०॥ महेंद्रः ॥ सखे काम ॥ चक्रेण विष्णोरवियदुरार्षंतरास्विना वाशतकोटिना मे ॥ तत्साधये
 त्यध्यमयं त्वदस्त्रमहो भवानद्भुतबाहुवीर्यः ॥ ११॥ कामः ॥ सगर्वं ॥ स्वामिन्यस्ते सापत्न्यमाचरति ॥ दनुजो वामनुजो वामु
 तिरपि वामुग्धचंद्रचूडो वा ॥ सुरलोकसुंदरीणां सप्तवतुबधः कटाक्षश्च खलया ॥ १२॥ महेंद्रः ॥ ब्रह्मस्पतेर्मुखमवलोकं
 यति ॥ ब्रह्म ॥ अये कामयस्त्वया चरमोर्थः परिगणितश्चंद्रचूडो वेतिसइदानीं शंकरः शैलराजकटकसीम्नि निरतिशय
 शीतलांतः करणस्तपश्चरति ॥ कामः ॥ तवस्ततः ॥ ब्रह्म ॥ तमिदानीं पितुर्निदेशेन सपरिजनापार्वतीसौभाग्यमयी वसा
 लमंजिकासौंदर्यदेवते वविग्रहिणी परिचरति ॥ कामस्ततः ॥ ब्रह्म ॥ तयोश्च मेलने दिविषदां महती कार्यसिद्धिः सा
 च भवंतमेव कटाक्षयति ॥ कामः ॥ आत्मगतं ॥ अनात्मज्ञता हि पुंसामात्मनि धनमापादयति ॥ यद्दहमात्मप्रशंसापर
 वशः परमेश्वरमपि सामान्यवृत्त्या पर्यजीगणं ॥ वसंतः ॥ आत्मगतं ॥ अन्यदुपक्रांतमन्यदेवापतितं ॥ कार्यं सगंधि
 विशिरवः स्वदमानचापः स्त्रीणां वशीकरणकर्मणि जागरूकः ॥ कौसोललाटनयनानलविस्फुलिंगवार्तावशे

पा. परिण०

८

चितपुरत्रितयामहेत्रः॥१४॥रतिः॥अंबात्याहितमातितं॥यत्वंउपरशुर्जेतव्यः॥कामःअसुनःपरिजनप
रिमाणोर्मतोपिमखभुजःकार्यमिच्छति॥तदात्मव्ययेनापिकर्तुमुद्युंजे॥महेन्द्रः॥संमोहनेतवशरेसंहितमात्रे
गिरीद्रकन्यायाः॥मुखमतिमुदितविलासंविश्लोकयतिमुग्धधृतिरीशः॥१५॥तदीषत्करेस्मिन्नेर्थभवता
नकिंचिदपिशंकनीयं॥कामः॥त्यजामिस्वामिकार्यायप्राणान्प्रियतमामपि॥अशःशरीरममलंलभते
धनुषंगिणः॥१६॥तद्यथादिष्टंस्वामिनातथाकरिष्यामि॥महेन्द्रोब्रह्मस्यतिश्वहस्तमुद्यम्य॥अस्तस्वस्यय
नंतवाधमस्तांसयाशिषामाशिषस्त्वारक्षंतुयत्राश्वतेस्तुविपुलंलोकत्रयेदीव्यतु॥शौर्यंलघुजयोरिदंभवतात्
पुंखानुपुंखोदयं॥किंचोद्योगमिमंसमर्थतुनःस्वच्छंदचेष्टाविधिः॥१७॥कामः॥रतिवसंताभ्यांसहशंकमानेनि
ष्क्रांतः॥महेन्द्रः॥गुरोविरिचादेशादतु रूपमस्माभिरतावदनुष्ठितं॥कार्यसिद्धोभगवतीनियतिरेवप्रभ
वति॥ब्रह्म॥अहमपिप्रस्तुतकार्यसिद्धयेकुलदेवतायाःप्रार्थयितुंगमिष्यामि॥इतिनिष्क्रांताःसर्वे

नरचितनीयमनधिकानंदसुंदरमनादिनिधनमनंजनमगुणाक्रियमात्मानमवाह्येनचक्षुषासाक्षात्कुर्वतः
समुपसंहताखिलहेतुकलनाविकल्पस्यस्वतंत्रकर्तुंश्वराचश्वरगुरोभगवतश्चंद्रमोलेःकियद्वरीकरणं
गोरीपरिचरणं॥ब्रह्म॥मघवन्नूनान्ययुवतिसामान्यमेनामन्यथाः॥अतः॥आसेचनकतनुश्रीरंतःकर
णस्यकिमपिसंवन्नं॥सारबलुगिरिराजस्तलासंमोहनमस्त्रमेवपुष्पपोः॥६॥महेन्द्रः॥सहर्षं॥पुष्पे
रिक्तपोद्घातेनस्मारितोस्मि॥सएवतयोर्गिरिजागिरिगोर्घटनेपटीयानिति॥ब्रह्म॥सहर्षं॥त्रैलोक्य
रासनेदक्षातावकीमतिस्तुर्जिता॥शांतिकंपोष्टिकंकर्तुंशक्तानःकेवलमतिः॥७॥यतोमदीयापिबुद्धि
रिमांतर्कपदवीनावतीणा॥तदविलंबितमेवसमाह्वयतांकामः॥महेन्द्रः॥मंडपद्वारंविष्य॥कःकोत्रभो॥प्रविश्यदेवनदीर
म्यामिन्नयमस्मि॥महेन्द्रः॥देवनंदिनाह्वयतांशुटितिकामः॥देवनं॥तथेतिनिष्क्रांतः॥ततःप्रविशतिरतिवसंताभ्यांकामः॥
कामः॥सवखेवसंतकिमकांउस्वामीमहेन्द्रःसमाह्वयति॥वसंतः॥एवमन्ये॥आर्द्रांपरावकलुषीकृतयाकयाचिद

निदेशादन्वचरं ॥ महें ॥ ततस्ततः ॥ नारदः ॥ तत्र स्थाप्य श्रमसमीपमासाद्य कामो वसंतमभिहितवान् ॥ महें ॥ कथमिति ॥ नार०
 ॥ सखे त्वया स्मिन्निह मवदुषकं टकानने विजंभितव्यमिति ॥ म० ॥ सकिंकृतवान् ॥ नार० ॥ वाचालयन् नथ कुलनिधनप्रियाणा
 मंकुरयन्मलयमारुतकंदलानि ॥ सरयुः प्रसूनविशिरवस्य भुजावलेपे संवर्धयन्मधुरजंभतकाननेषु ॥ २ ॥ महें ॥ ततः ॥ २ ॥
 दत्तप्रियाभिर्बहुमानपूर्वमासाद्य चूतासवमन्यपुष्टः ॥ आमोदिभिः पंचमरागभेदैः प्राबोधयन् च शरावलेपे ॥ ३ ॥ महें ॥ ततः ॥ ३ ॥
 ॥ नारदः ॥ आधूय चंदनतरुनुत्तमनद्या स्तरंगमालिङ्ग्य ॥ आदाय कमलसौरभमंकुरितो मलयशैलपवमानः ॥ ४ ॥ महें ॥ ततः ॥ ४ ॥
 नार० ॥ आदाय चापमधिरापितषट्पदज्यंतस्मिन्निमालयमुपेयुषि पंचबाणे ॥ वेलातिलेपिकिमधिप्रणयातिरेकाद्द्वानि
 लोत्स्य मभजंत विमोहितानि ॥ ५ ॥ महें ॥ ततः ॥ ५ ॥ ना० ॥ किंबहुना ॥ तस्मिन्नेन निवसतामनुतटमुल्लंघ्यैर्यमयादां ॥ अबला
 रुनिम्नगानामासीदतिरागसिंधुरुद्वेलः ॥ ६ ॥ महें ॥ एवं सकलजनविकारिणि प्रवृत्तौ किंकृतवान् कामः ॥ नार० ॥ सकामो
 रस्यावसंते न चान्वीयमानो महति देवदारुखंडमंडपे तदक्ष्मन्निर्मितायामहिमशिलावेदिकायामासीनमंतर्मुखनिहित
 चित्तवृत्तिमभ्यंतरपवननिरोधनिरोधनिश्चलाननं नासाग्रनिहितपक्ष्माण्यक्षीणिधारयंतमपरमिव निस्तरंगमंबुधितमं

दुशोरवरमपश्यत् ॥ महें ॥ ततः ॥ २ ॥ ना० ततो भगवानपि नीललोहितः प्रतीचावलोकनेन लम्पत्येवमात्मानमपरोक्षीकृत्य
 शिथिलितपर्यंकबंधनः प्रणिधानात् व्यरंसीत् ॥ म० ॥ ततः ॥ २ ॥ नारदः ॥ सकामस्तद्वर्तनेन करतलविधृतकार्मुकः कर्तव्यमपर
 मजानन्क्षणमालिखितइव भयादतिष्ठत् ॥ म० ॥ ततः ॥ २ ॥ ना० ॥ अत्रांतरे हरमुपासितुमभ्ययासीद्वा संतिके प्रसवकल्पितमंड
 नश्रीः ॥ शृंगारवीरतपसामधिदेवते वसाकं सरवीभि रवनीधरराजकन्या ॥ ६ ॥ महें ॥ ततः ॥ २ ॥ नारदः ॥ ततः सकामो लब्ध्वा व
 लंबइव समाश्रित्य दृष्टिप्रतीपप्रविहारेण पाश्चात्यभागमाश्रित्य समयं प्रतीक्ष्य स्थितवान् ॥ म० ॥ ततः ॥ २ ॥ ना० ॥ पार्वती च
 सुरवोपविष्टमष्टमूर्तिमष्टांगस्पृष्टमूर्तिरवं हिष्ट ॥ म० ॥ ततः ॥ २ ॥ अनुत्पश्यन्मादयेति तामाशिषावर्धयदर्थचंद्रमौ
 लिः ॥ म० ॥ ततः ॥ २ ॥ ना० ॥ ततः क्षणेन तस्मिन् यमेवावसर इति कामः कार्मुके समाधृतसंमोहनं बाणं ॥ म० ॥ ततः ॥ २ ॥ ना०
 ॥ तदनुसुगपदीशः पार्वतीवल्लयक्षेत्रस्मितविकाशितगंडे प्राहिणोल्लोचनानि ॥ म० ॥ ततः ॥ २ ॥ नार० ॥ पुलकि

तत्तनुरंतर्भाविमावेदयंतीदस्मदितसुरवेण्डुः सा च सत्री उमस्मात् ॥ ७ ॥ म० ॥ ततः २ ॥ ना० ॥ ततो भगवानंतकरणविक्रियांत
 प्रोबलेन संयम्य तत्कारणाय विषमिलोचना निव्यापारितवान् ॥ महेंद्रः ततः २ ॥ ना० ॥ आरादपश्यदधिसंहितमोहनास्त्रं
 कर्णावितं स पदकालिपतकार्मुकज्यं ॥ आकुंचितैकपदमंचितपूर्वकायलक्ष्मीकृतात्मवपुषं मदनं महेंद्रः ॥ ८ ॥ म० ॥ सभयं ॥
 अवशिष्टं च कथ्यतां ॥ ना० ॥ तदनु प्रकुपितस्य शूलिनः कालविलोचना दुर्जं भज्यात्मावलीजटा लोमासलालस
 इव कालानलो वह्निः ॥ म० सनिर्वेदं ॥ किं मतः परं निवेद्यते ॥ ना० ॥ तेन पुरारेर्नयनेन मदनः पुरोडाशतां नीतः ॥ म० ॥
 मूर्च्छति ना० ॥ समाश्वसयति ॥ म० ॥ आश्वास्य ॥ हा भुवनरमणीयपुष्पबाणसकलजनानंदन पुरंदरस्यार्थे त्यक्तजीवितो
 सि ॥ बृहस्पः ॥ मधवन्माविषीद ॥ भवितव्यतावलीयसीतदारतां ॥ म० ॥ रतिः किंकृतवती ॥ ना० ॥ रतिरपि मोहं प्राप्ता ॥ म०

पार्वतीपरिणये द्वितीयोक्तः ॥ २ ॥ ॥ ततः प्रविशति महेंद्रो बृहस्पतिश्च ॥ महेंद्रः ॥ गुरो किं नाम कामः किं नाम
 बाणसंधानेन खंडपरशुं वशीकुर्यात् ॥ आहो स्वित् संवर्त समयदिनकरदुष्प्रदस्य मुनिमीक्षितुमराक्तवन्निवर्तत ॥
 अथवा कोपां चकारि चेत् स त्मस्त्वं न कालनयनपावकस्य पुरोडाशतां नीयत ॥ कथं भविष्यतीति न जाने ॥ वामाक्षि
 स्पंदनं सूचयित्वा सारां कं ॥ अदक्षिणमिदं चक्षुः स्फुरितैः शंसती व मे ॥ देवकार्यं विधाता यज्जाग्रतो वामतां वि
 धेः ॥ १ ॥ बृह० ॥ प्रतिहतममंगलं २ ॥ मधवन्नेन न निर्मितेनैजाप्यते वृत्तांतेन केन विदागंतव्यमिति ॥ ततः प्रवि
 शति नारदः ॥ नारदः ॥ मधवदादेशेन स्थाण्वाश्रमंगत्वा तत्रत्यमुदंतं विज्ञाय समागतोऽस्मि ॥ तदनमुपस्थित्य नि
 वेदयिष्यामि ॥ तत्रत्यमखिलमुदंतमिति परिक्लामति ॥ महेंद्रः ॥ विलोक्य ॥ अयमेव महती बल्लभो मुनिरु
 पसर्पति ॥ तदासनमुपनीयतां ॥ बृह० ॥ आसनमुपनयति ॥ नारदः उपविशति ॥ महेंद्रः अंजलिं बद्ध्वा
 भगवन्कथय भद्रमभद्रं वादिविषदामभिलषितं ॥ नारदः ॥ सर्वमादितः प्रभृति कथयामि श्रूयतां ॥ महेंद्रः ॥
 अवहितोऽस्मि ॥ नारदः ॥ तथा देवकार्या यत्र स्थितं कंदर्पतिरस्करिण्या विख्यातत्रयवृत्तांतं जिज्ञायात्

दायमूर्च्छासुकुलितेक्षणः॥ नीतानितांतवाहस्योद्गोरी हिमवतोग्रहं॥ १२॥ महें॥ भगवन्नारदश्रुतं श्रोत
 व्यं किमतः परंप्रपद्यसे॥ नारदः॥ पुनरि मंत्रं तांतं सत्यलोकवर्तिनि चतुर्मुखाय निवेदयितुं गमिष्यामीति नि
 श्क्रांतः॥ ततः प्रविशति रंभा॥ रंभा॥ कुबेरभुवनान्निवृत्तमानाया ओषधिप्रस्थनगरे आकर्णितो वृत्तांतः
 तं स्वामिने विज्ञापयामि॥ इति परिक्रामति॥ महें॥ विलोक्य॥ संचारिणी ववल्ली विद्युच्छतिकेव चापलोन्मुक्ता
 मोहनकलेव मूर्त्तिका खिद्यं कमलपत्राक्षी॥ १३॥ निरूप्य॥ रंभा रवत्वियं॥ रंभा उपसृत्य॥ जयतु भर्ता
 महेंद्रः॥ रंभे कुत आगम्यते भवत्या॥ रंभा॥ कुबेरभुवनात्॥ किमस्ति तत्रा पूर्वो वृत्तांतः॥ रंभा॥ नीललो
 हितस्य भास्वाग्नि कालज्वालय कथावरो पितः काम इति सर्वो भणति॥ अन्यच्च किमपि ओषधिप्र
 स्थनगरे॥ महेंद्रः॥ किंतदन्यत्॥ रंभा॥ मन्मथदाहेन भग्न मनोरथा पार्वती परमेश्वमेव पतिमभित्ठपं
 ती कठिणे स्तपश्चरणे रात्मन अभित्ठापं पूरयितुमिच्छति॥ महें॥ किमुक्तमस्मिन्नर्थे माता पितृभ्यां॥ रंभा
 मेनया देव्या एवं भणितं॥ महेंद्रः॥ किमिति॥ रंभा॥ परुषस्तपो विशेषस्तव पुरनरंगं शिरीषसुकुमारं॥

व्यवसितमेतत्कठिनं पार्वतिदुष्करमिति प्रतिभाति॥ १४॥ महें॥ किमुक्तं हिमवता॥ रंभा॥ अस्यनुमतं ते
 न॥ महें॥ रंभे साधीयां समुदंतमानीतवती गच्छत्वं समुचितनियोगकरणाय॥ रंभा तथेति निष्क्राता॥
 नैपथ्ये॥ वेतालिकः॥ आधूय प्रणयं विवस्वति गते देशांतरे पद्मिनी सोढुं तस्य वियोगमक्षमस्तया
 म्नायत्सरोजानना॥ संध्यावल्कलिनी द्विरेफपरिषदुद्राक्षमात्मावती तस्मात्प्रिस्तरहयेव संप्रतिलपः स
 क्ता सनात् लक्ष्यते॥ १५॥ महें॥ आकर्ण्य॥ वयमपि संध्याबंधितुं साधयामः॥ इति निष्क्राताः सर्वे पा
 र्वतीपरिणत्येत्तृतीयोक्तः॥ ॥ ततः प्रविशति गृहीतविग्रहो नंदी॥ नदी॥ आज्ञप्तोस्मि भगवतानीललो
 हितेन॥ अथा॥ नंदिन मन्मथदाहेन भग्न मनोरथा पार्वतीमं निबंधनेन भावेन महांतं नियममनुतिष्ठं
 ती गोरी शिखरनाम्नि पितुः शिखरे तपश्चरति॥ तपस्यं स्यात्तस्या व्यतीतो बहूतिथिः कालः॥ तद्वा
 स्तत्र गत्वा गृहीतमुनिवेषः कीदृशो वा तस्या नियमः कीदृशो वा भित्ठापबंध इति तत्सरव्यो ज्ञेया विज
 ययोर्मुखेन विदित्वा पुनरागच्छति॥ तत्र भोर्नियोगमनुतिष्ठामीति परिक्रामन्॥ विमत्रय॥ प्रह

१२

तिकठिणानिखलुस्त्रीणांचेतंसि। तथाहि। एताशिरीषसुकुमारशरीरयष्टिश्चांद्दीकेवलनयनोत्सवभावहन्ती॥ संचेतुमि
च्छतिशिलाकठिणेः शरीरेः संपादितान्यपितपांसितपोधनानां॥ १॥ अग्नित्वे। शोतेयाकिलहंसतूलनयनेनिद्रातिसा
स्त्रंदिलेवसेयामृदुलंदुकूलमबलागृह्णातिसावत्कलं॥ यावाचंदनपंकलेपशिशिरेधारागृहेवर्ततेपंचानामुदितो
ष्माणोदुतभुजांसामध्यमासेवते॥ २॥ ततः प्रविशतः कुसुमावचयमाचरंत्यो सरयोजयाविजये। जया। हलावि
जएतव। चरणेकिदमदाएगोरीएमणोरहक. प. दुमोकदाफलंदंसइ. सदि॥ हलाविजयेतपश्चरणेरुतमस्यागेर्या
मनोरथकल्पदुमः कदाफलंदर्शयिष्यति॥ विजया॥ हलाजएतदहम. महदाहपरिसहि. सदि॥ विजयेतथामम
थदाहपुरुषहृदयोनिष्करुणतायाः प्रथमनिर्देशनभूतः परमेश्वरोयदाअर्द्धहृदयोनिविष्यतितदाफलंदर्शयि
ष्यति॥ इतिपुष्पावचयमाचरतः। नंदी। इमेखलुत्तस्याः प्रियसरयोजयाविजये॥ यावदुपसर्पामि॥ तथाकरिति।
जया। हं॥ हलाममपुष्पकरंडकंपूरितंपुष्पेस्तवपुनः कथं॥ विज. हं॥ ममपुनरर्धंपूरितंअवशिष्टंपूरयिष्यामि॥

पुष्पकरंडविलोक्य

किंकृतवान्वसंतः॥ नारदः॥ मोहं प्रापः सरवावसंतोपि॥ महं॥ मूर्छितोरतिवसंतोकिमनुष्ठतां॥ नारदः॥ प्रथ
माश्वस्तेनमधुनाकथंकथंचित्संज्ञांलंभितारतिः पुरतः परुषयवनविकीर्यमाणपांसुपटलंभसितमयंपुरुषा
कतिंपत्करंगमालिङ्ग्य॥ गुरुतरशाकोपहताकुररीवप्रियविद्योगमापन्ना॥ अत्रिंददातेनादंबाष्यस्त्रापितो
न्नतस्तनीवाला॥ ९॥ महं॥ ततः २ नारदः॥ तदनुहानाथेतिबहुबिलपंतीरतिमाश्वास्यदाकाशवाणी॥
यथा॥ मुंचशोकमिरुकामवल्लभेलंधिताजगतिकेनकल्पना॥ उड्विष्यतिपुनश्चतेपतिः पार्वतीपरिण
येपिनाकिनः॥ १०॥ इति॥ महं॥ समाश्वास्य॥ सहर्षमिव॥ भद्रोमनोरथामपुनरंकुरितुंकिंलायमु
चुंके॥ दावाग्निलीटशेषस्तररिवधाराधरेणसंसिक्तः॥ ११॥ ब्रह्म॥ मधवन्सत्येववेहायसीवाणी॥
सर्वथाकामः पुनरुड्विष्यति॥ महं॥ ततः २ नारदः॥ कथंचित्प्रत्याश्वस्तारतिनशतासासमानदुःखे
नमधुनानिजभवन्॥ महं॥ कामंकथावशेषंक्त्वाकालकंठः किमकरोत्॥ नारदः॥ स्त्रीसन्निकर्षपरिजि
हीर्षयासहभूतगणेनभूतपतिरंतर्धानमकरोत्॥ महं॥ किंकृतवतीपार्वती॥ नारदः॥ आगत्यदोर्भ्यामा

रंतापातुरावर्तते ॥ ५ ॥ नंदी ॥ एवं प्रवृत्तवज्ज्वारासापश्चात्किं कृतवती ॥ उभे ॥ पश्चात्किं मय्युपायमपश्यंतीत
 पश्चरणेः परमेश्वरं अभिमुखीकर्तुं प्रवृत्ता ततस्तीव्र नियमं कुरुते ॥ नंदी ॥ तत्किं मनेन संदिग्ध फलेन दुर्लभ
 प्रार्थनानिर्वंधेन ॥ देवेष्वियं कं विद नुरूपं वरं रणीयतां ॥ अयं पुनः खंड परशुरगणीरेव वीतिरागाणां ॥ तद्
 हि मुपदिशतां भवस्यो सरस्यो ॥ जया ॥ भगवन्नेतदा वयोः प्रिय सरस्या व्यवसितं ॥ यथा परमेश्वरमेव पतित
 भयं ॥ अन्यथा चेव शिरवरे कठिणे स्तपश्चरणेर्विलीना भवेयमिति ॥ नंदी आत्मगतं ॥ श्रुतं श्रोतव्यमिमं व
 तंत नीललोहिताय निवेदयामि ॥ प्रकाश ॥ भद्रं यथा गतं गमिष्याम इति निष्क्रान्तः ॥ जया ॥ आवां प्रिय सरस्याः पूजा
 पुष्पाणि उपहरावः ॥ इति निष्क्रान्ते विष्कंभकः ॥ ततः प्रविशति नेष्टिक भूमिका वल्ग्वी शंकरः ॥ आत्मानं निर्वर्ण्य ॥ पर्या
 मयं भूमिका पार्वती प्रतारयितुं ॥ तथा हि ॥ अंसेरुणा जिनश्रीस्त्रिगुणा विरचिता मेखला श्रोणि भागे पाणा वाषाढं
 उभासित विरचितं पुंड्रकं फालदेवो ॥ दर्भैः क्षिप्तं पवित्रं श्रवसि पारिणमन्मानतुंगी विशंगी मौलोपंक्तिर्जटा

नां जपवलयमिदं स्फाटिकं च प्रकोष्ठे ॥ ६ ॥ विचिंत्य ॥ यत्सामन्मथमोहनास्त्रसमये सापत्रया चारुणा वल्केण
 स्मितफुल्लगंडफलकंब्रीडा विलोलेक्षणं ॥ उन्मीलितपुलकं कुरां स्थितवती प्राप्तेवरूपान्तरं ॥ तन्वीत सुनरय
 चेतसि मम प्रादुर्भवसंजसा ॥ ७ ॥ तदिदानीमेव गच्छतरतराणि किरणपरिक्लृप्ता मिव मेदिनी मेघः कठिण
 तपो विशेषतस्तमभ्युपपत्स्ये ॥ यद्येवं जया विजयाभ्यां निवेदितो भावबंधः ॥ तस्याः नंदिना मह्यमर्पितस्तदे
 वात्मानमपराकर्तुं मिवावधारयामि ॥ इति सविनयं परिक्रामति ॥ ततः प्रविशति जया विजयाभ्यामन्वा
 स्थमाना तपस्यंती पार्वती ॥ ८ ॥ वामाक्षि स्पंदनं सूचयित्वा ॥ हस्ता सरस्यो ॥ आनंदवाष्पशिशिरमकार
 णं स्फुरतिलोचनं वामं ॥ मम मंदभागिन्या जायते एतस्याद्य किं नु फलं ॥ ९ ॥ जया ॥ प्रिय सरिवा पार्वति स्त्री
 णां वामाक्षि स्पंदनं पुरुषाणां दक्षिणाक्षि च लनं शकुनमिति पौराणिकाः फणंति ॥ तथा मन्मथदाहनिष्कृत
 जोपि परमेश्वरः ॥ कस्यापि मुनेर्मुखेन त्वामनुगृहीयति ॥ पार्वती ॥ सत्यं भवतु प्रिय सरस्याः वचनं ॥ शं

पा.प.ग.

१४

करः पार्वती दृष्ट्वा ॥ केदंतपः कठोरं केदं सुकुमारमंगमवलायाः ॥ दिवसः कुत्र धनोष्मा कुत्र पुनः कमलको
मलान्चांदी ॥ ९ ॥ अतो महत्तपः के रामनुभवति मा मुद्दिश्य मं जुभा विणी ॥ जया विलोक्य ॥ हला पार्व
ति गृहीतलनुरिव अप्रतिम सखः युवा को विमहापुरुष इतो मुख आगच्छति ॥ पार्वती ॥ आगतानाम तिथी
नां युवाभ्यामर्चना कर्तव्या ॥ अहं पुनर्यथा पूर्वं नियमे तिष्ठामि ॥ इति मो नम वलंबते ॥ शंकरः निर्वर्ण्य ॥ आभा
ति वल्कलवती पांडुक्षामामदीय विरहेण ॥ प्रतिपत्कले वचांदी संध्या शकलेन संवीता ॥ १० ॥ इति समी
पमुपसर्पति ॥ जया विजये ॥ विष्टरमुपनयतः ॥ शंकरः उपविश्य मार्गरेवेदं नारयति ॥ पार्वती ॥ सरयौ
विलोकयति ॥ सरयौ वर्णिनं तालवन्तेन वीजयतः ॥ शंकरः हस्तमुद्यम्य गतः श्रमोऽस्माकमनन्यस्ता
मान्येन भवतीनां सौजन्येन ॥ उभे साविनयं ॥ कुत आगच्छति महापुरुषः ॥ शंकरः ॥ अद्य के तासा
दागम्यते ॥ जया ॥ यद्येवमर्घ्यं प्रतिगृह्णातु महापुरुषः ॥ शंकरः तथेत्यर्घ्यं प्रक्षिप्य ग्रहं रूपयित्वा ॥

१४

इति पुष्पकरं पूरयति ॥ नंदी उपसृत्या ॥ भद्रं भवतीभ्यां ॥ जया विजये ॥ भगवं नृवंदामहे ॥ नंदी के युवां ॥ किं निमि
त्तं वा पुष्पावचयमाचरथः ॥ उभे ॥ आवां हि मवतः कन्यकायाः पार्वत्याः प्रिय सरयौ तपश्चरण नियम स्थितायास्त
स्या देव पूजा पुष्पाणि अवचिनुवः ॥ नंदी ॥ किं निमित्तं वा तपस्तस्याः ॥ जया ॥ अनुरूपं वरं लभेयमिति ॥ नंदी
को सा वनुरूपो वरः ॥ जया ॥ यं किं लभणं ति वेदानित्य युवानं पुराण पुरुषं च ॥ यः किं लभते नित्यं श्रीश्वर उच्यं
च चंद्रलेखं च ॥ ३ ॥ एषा नो प्रिय सरवी तमेव परमेश्वरं पतिमभिलषंती महेन्द्र प्रमुखान् लोकपालान् अवमस्य
तपश्चरणं कुरुते ॥ किं व ॥ मन्मथदाहप्रभृति पितृगृहं प्रविश्य बलवदुत्कंठिता आसीत् ॥ नंदी तत्कथमुच्य
तां ॥ जया ॥ पांडुक्षामशरीरा श्रदिनमद्वदनसरोरुहा ॥ शीर्णा पार्वती पात्या पशुपतेर्विरह ग्रीष्मेण ॥ ४ ॥ नंदी
ततः कथमासीद्वा प्रिय सरवी ॥ जया ॥ अतः परं शृणु ॥ चंद्रं वारयते चंदनादिपवनस्पर्शनं संमन्यते शय्यां प
शुवकाल्यतां न सहते चंद्रात्तपं निंदते ॥ नो वापद्मपलाशानि भित्तस्तनप्रावारं क्षमतसानीहारशिलातले शृणुप

ख्यंतिसर्वेजनाःस्तस्मिन्मोक्षयवशान्मतिस्तवरुचिंब्रूतिकिंभूमेहे॥१२॥अन्यत्र॥जगत्रयीलोचनवा
 लचंद्रिकाकुलस्थरत्नंभवतीक्ष्णभूषतः॥कुरुतिवासाःपितृकानेनेवसन्नमंगलाचाररतिस्त्रिलोचनः॥१३॥
 पार्वतीकणोपिधाय॥शांतंपापं॥शंकरः॥यद्येवंतेमनसिदृष्टतरोनिश्चयः॥विधुंतुदंवाइमसीयदिका
 मयतेकला॥वरंरणीताइवतीसंप्रत्येवपिनाकिनं॥१४॥पार्वती॥मुखवेवप्यंरूपयित्वा॥यंरवतुकुर्वे
 तिनियमाःसकलाअपिमोलिनानमस्कारं॥तंगिरिशंनिंदंतीकिन्नुतवजिह्वानभवतिनिर्भिन्ना॥१५॥
 हलासरिमहापुरुषनिंदाकारिणंपापयादकृतादकृष्टगतां॥एषपुनर्ब्रह्मिणाईश्वरनिंदनिरंकुवशमुखःतदन्यतअ
 पसरावः॥इतिविस्त्रसमानचत्कलमन्यतःपरावर्तते॥शं॥स्वरूपंप्रकाश्यं॥परिणाहिरनयुगलंकुरुमवल११नं
 क्षमेतकिंगिरिजे॥तबहस्तदानचतुरस्तपसाहिकृतोयमदस्मिदासजनः॥१६॥इतिपार्वत्याहस्तमवलंबते॥

पा०॥समयविस्मयप्रहर्षं॥पुलकिततनुःप्रस्विन्नगंडीप्रतिमूढातिष्ठति॥सन्निहितपरमेश्वरोऽस्माकंसर्वैर्मपरिणामेन॥शं॥
 आविश्रमांबुकणिकामंगलतांगादमेकुरसुलकां॥आमंडितपयोधरामालिङ्ग्यकृतीभक्त्यहंगिरिजे॥१७॥तदिमांगंधं
 र्वेणविह्वलनपाणोकर्तुमभिलषामि॥अया॥भगवंन्अस्माकंप्रार्थनात्वयाकर्तव्या॥यथैकुलाचलचक्रवर्तिन
 स्तातस्थहिमवतःग्रहंनिमित्तविवाहकार्योपस्तुस्त्वंप्रतीष्ट॥शंकरः॥सनिर्वेदं॥आत्मगतं॥इतःपरंकथ
 मिमांवर्तिष्ये॥प्रकाशं॥भवतुलोकयात्रानजहातव्या॥अजया॥पंचदिवसमंतरेयथाविवाहमंगलंभवि
 ष्यतितथाकरोतु॥शंकरः॥त्रिचतुरदिवसाभ्यंतरइतिवक्तव्यं॥तथाहि॥क्षणमपिविरहेजमप्रियायाः
 कलयतिकल्पसहस्रकोटिसाध्यं॥कतिपयदिवप्रयोगमेनंकथमिवहंतसहिष्यतेमनोमे॥१८॥इ
 तिपार्वत्याहस्तमुंवेति॥अया॥वयंगणामोविवाहमंगलंसेवादयितुं॥शंकरः॥तथाक्रियतां॥वयम
 पिसप्तऋषीन्विवाहमंगलायप्रेषयितुंगमिष्यामः॥इतिनिष्क्रान्ताःसर्वेपार्वतीपरिणयेवतुर्थोक्तः॥१९॥

पा-परि-ना

१६

ततः प्रविशतिकंजुकी २॥ आशुप्रोस्मि सकलकुलाचलचक्रवतिनाहिमवता ॥ यथा शिलाधरपूर्वेद्युरेव
परमेश्वरप्रहिताः सारुंधतीकाः सप्तर्षयः समागत्य लब्धवरायाः दिनमिदं विवाहमंगलयोग्यमकल्प्य
न् ॥ तद्भवताचौषधिप्रस्थवासिनः पौराः पुरंपरिष्क्रियतामिति नियोक्तव्या इति ॥ तत्प्रभोर्नियोगमनुति
ष्ठामि ॥ इति परिक्रम्य सर्वतो बलोक्य ॥ भोः भोः पौराः सन्नह्यंतां विचित्राः प्रतिभवनमिह श्रेणयस्तारणा
नामुन्नम्यतां समंताद्गगनतल्लिहः केतनानां पताकाः ॥ संसिध्यंतां पटीरइव भरितजले वीथयो मुक्त
पुष्पाः संप्राप्तो सावुमायाः परिणयदिवसो विश्वमंगल्यहेतुः ॥ १॥ आकाशे ॥ किं ब्रूथ ॥ भगवन् वनात्प्रागेव सर्व
मस्माभिर्दिगुणमाचरितमिति ॥ सर्वतो निर्वर्ण्य सहर्षं ॥ अहो अस्मदादेशात्प्रागेव प्रवृत्तमहोत्सवं नगरं ॥ त
थाहि ॥ एषा चंदनमालिका विरचिता चूलप्रवालेन वैः रंभास्तंभपरिष्कृतेषु भवनद्वारेषु संलक्ष्यते ॥ आमं
ध्वनयः कण्ठातिमुरजामूर्च्छितं तंत्रीरवाः सिंजानेर्मणिभूषणेस्तत इतो नृत्यंति वारांगनाः ॥ २॥ इति श्व

१६

भद्रे एकं प्रपुमभिलषामो भवत्यो ॥ जया ॥ पुच्छिदो महापुखो ॥ छत्तु महापुरुषः ॥ शं ॥ कस्ये चंदुहिता के भवत्यो किं निमित्तं
वा कठोरेतपसि वर्तते ॥ ज ॥ एसाणोपि असही हिमवद ॥ एषानं प्रियसरवी हिमवतः कन्यका पार्वती नाम धेया आवाम
प्यस्याः प्रियसरव्यो जया विजये अनुरूपवरलाभनिमि ० तंचास्यास्तपश्चरणं ॥ शं ॥ जन्मान्ववाये प्रथमस्य धातुः पितागरी
थानूगिरिसार्वभौमः ॥ वपुर्मनोहारिवचश्चरम्यं पदं च लोकादति लोकमस्याः ॥ ३३ ॥ तत्किमनया प्रार्थनीयो वरस्त्रिलोक्या
॥ ज ॥ अस्तिकोपि महापुरुषः ॥ शं ॥ कोसावाप्तसोभाग्यविशेषदुग्धः कठिनहृदयः ॥ ज ॥ महापुखिसुणाहिदाव ॥ महापु
खश्चणुतावतू ॥ जं किल भणंति वै आइति यठित्वा ॥ तमेव परमेश्वरमभिलषंती आवयोः प्रियसरवीतयानियममनुतिष्ठति
॥ शं ॥ पार्वती प्रतिभद्रे अपिसत्यमेततू ॥ पार्व ॥ मोनमुन्नच्य ॥ महापुखि अस्याचक्षितं सरवीष्यांतथामेमनोरथः ॥ शं
॥ आत्मगतं ॥ इदानीमात्मनिंदने रविअविचालितमस्याः थरीक्ष्यते ॥ प्रकाशं ॥ हस्ततालं प्रहस्य ॥ आलेपो भसितं वि
भूषितमहिर्वासः पिहृणां वने वेतालाः परिचारकाः प्रतिदिनं वृत्तिश्च भिक्षामयी ॥ इत्थं स्वप्नुते तराणि चरितान्या

शिला०॥ स्वामिनवधार्यतां॥ भूपंकेरुहकर्णिकायिततनुर्मेरुः सुराणां प्रियो योऽक्रौं भूतभुजं राजकष
 णस्त्रिगंधोपलोमंदरः॥ विंध्यो व्योमनिभानुमालपदवीजं पारुष्टंगवलिः सार्कं संप्रतिगंधमादन
 मुखे स्वांद्रष्टुमभ्यागतः॥ ७॥ हिम०॥ अथ केलासः किंकरोति॥ शिला०॥ स्वामिन् सरवलुजामात्रप
 क्षरः तेनैव सार्धमागमिष्यति॥ हिमा०॥ युज्यते॥ अथ विश्वावस्तुप्रभृतयः आगता गंधर्वाः॥
 शिला०॥ आलोचपाणयः सर्वगंधर्वाः साधुशेगणाः॥ उपवीणयितुं प्राप्ता मानयंतस्तवोत्सवं॥ हिमा०
 आगताः किमप्सरसः सार्धममरेः॥ शिला०॥ विद्युद्धृती वितानव्यतिकरकपुमां व्योम्नि विस्तारयंत्यः
 कोऽयानीतो सत्त्वानां श्रियमिव नयनौर्द्विष्टुस्वेर्दरीयंत्यः॥ व्योम्ना लक्ष्मी दिवापि स्मितरुचिर्विसेरे विष
 गुप्तादयंत्यः सर्वाः स्वर्वारयोषाः समममरगणेशगता प्रीतयेनः॥ ८॥ हिमा०॥ शिलाधरयद्येवमंतः
 पुरंगत्वा॥ भगवान्कुलरथांकोशिकी पुरस्कृत्य समागताभिरप्सरैर्भिर्वत्सा पार्वती सम्यगलं
 क्रियतामिति अभिधत्तां॥ अलं क्रिया प्रकारं च कोशिकी समागत्य गुप्तमाचष्ट॥ किंच आगतनां

वधूनां गिरीणां सख्युत्तमोत्तमभवता संविधातव्यामकल्लोकवस्तुसंभारः॥ शिला०॥ अथादिष्टं स्वामिना
 तथा सर्वसंपादयिष्यामि इति निष्क्रान्तः॥ प्रविश्य नारदः॥ प्राङ्मयाय दुपकांतं कार्यं गुरुदिवौकसोऽं
 तरायमतिक्रम्य तस्मिन् स्थितिसंप्रतं॥ ९॥ इति पञ्चम्यावलोक्य॥ अथ मध्यास्ते विवाहमंष्टपं हिम
 वान्तरदेनमुपसर्पामि॥ हिमा०॥ विलोक्य॥ अथेनारदः॥ अंजलिं वध्नाति॥ नारदः॥ हिमवन्तश्च
 दयः खलु तत्र भवतः॥ हिमा०॥ भवदुपक्षिप्तस्य फलमिदं बीजस्य इत्यासनमुपनयति॥ नारदः
 उपविशति॥ ततः प्रविशति कोशिकी॥ पार्वत्याः परिकर्मप्रकारं निर्दिशति॥ कोशिकी॥ उप
 विशति॥ हिमा०॥ किमलं कृतावहसा॥ कोशि०॥ भगवन्कथयामि सर्वं श्रूयतां॥ हिमा०॥ अवहि
 तोस्मि॥ कोशिकी॥ असमग्रभूषणायोस्तनुतरकोशेयवासधारिण्याः॥ आलिप्तमंगमखिलं तैलेन
 सुगंधितं तस्याः॥ १०॥ हिमा०॥ ततः कोशिकी॥ मणिपीठवर्तिनीतां मंगलशंखपुमंत्रबोषेषु॥ अं
 भोभिरमरनद्याः सरिखजनो विहितमञ्जनं व्यतनोत्॥ ११॥ हिमा०॥ ततः कोशिकी मंगलमञ्जन

पा-प-ना-

१८

विशदकपूरक्षोदपांडुरक्षोम ॥ सास्वच्छजलधोताथोरिवशरदिंदुचंद्रिकोद्भेदा ॥ १२ ॥ हिमा ॥ ततः
को ॥ चरणकमलंतदीर्घांशाबात्नातपेनसंबलितं ॥ अध्यास्तभंगमात्तावलिभिर्मणिखचितनूपुरया
जात ॥ १३ ॥ हि ॥ ततः २ को ॥ बलामणिमयकांचितस्याः परिणाहशालिनिनितंबे ॥ पंक्तिरिवसारसा
नांस्तरसरितः पुलिनमंडले ॥ १४ ॥ हि ॥ ततः को ॥ वरतरंगापरिणधाकुचकलशेकुंकुमारुणेत्त
स्याः ॥ सिंदुरितेकरिपतेः कुंभेन सत्रमल्लेव ॥ १५ ॥ हि ॥ ततः को ॥ कमनीयतानिवासः कर्णस्तस्याः
विचित्रमणिभूषः ॥ सविधप्रसूनरत्नशंस्वनिधिंदूरतरमकरोत् ॥ १६ ॥ हि ॥ ततः को ॥ मुक्तातारंक
युगंप्रतिमुक्तं कपोलयोरस्याः ॥ मुखममलमिवानिषेवितुं मागतममरतांशुविंबयुगं ॥ १७ ॥ हिम ॥
ततः को ॥ आयामिनोस्तदक्ष्णोरंजनलेखाविधिंवित्तन्वस्याः ॥ पार्वत्याः प्रसाधिकायाः प्रापदधो
गंचिरेणविश्रम्य ॥ १८ ॥ हि ॥ ततः को ॥ तस्यात्कलादसीमिचंदनपंकेनमेनयात्तिखितं ॥ असि
लातपत्रतिलकं रेजेनंगस्यदरितिष्ठत् ॥ १९ ॥ हिम ॥ ततः को ॥ आंगुल्यलंबमस्याः कुललमंतर्वि

१८

उत्संपदागारवधूपरंपराभिः प्रादुर्भवत्यभिनवोजलदागमोयं ॥ उन्नद्धतोरणमणिप्रभयास्फुरंस्यासंजायतेचरात
मन्युरासनश्रीः ॥ ३ ॥ अन्यतश्चामूः ॥ धवलास्तरणमेवकेरपांगेरपिरामारचयंतिरंगवल्ली ॥ कुचयोर्युगलेनपू
र्णकुंभासुनस्तकानिवकुर्वतेमगाक्ष्यः ॥ ४ ॥ सर्वतोविलोक्य ॥ विशिष्टः सरभसमेषपोरलोकेविस्फूर्जत्क
नकरजः पिरांगदीप्तिः ॥ प्रत्यग्रद्युमणिमयूरवजालशोभाभाधत्तेदिशिदिशिकोकुमः परागः ॥ ५ ॥
तदिमंप्रवर्तमानंपुरपरिष्कारंप्रभवेनिवेदयामि ॥ ततः प्रविशतिविविक्तस्थानमधिवसन् हिमवान् २
पूर्वनारदसूचनेनमहताचंद्रार्धमणिजामातेत्यभवसुनस्तदनुत्संप्राप्तिराकांक्षिता ॥ लब्धासौतप
सोमयादिनमिदंतस्याश्वेवाहिकं जातंविधूगणानतीत्यकृतिनामद्याहमग्रेसरः ॥ ६ ॥ शिलाधरः
उपसृत्यजयतुस्वामी ॥ हिमवान् ॥ शिलाधरकिंपुरपरिष्कारः प्रवर्तिताभवता ॥ शिला ॥ स्वामि
न् अस्मदीयोयमुत्सवइतिप्रत्येकंपौराणामभिमानः ॥ कथंपरिहीयतेपुरपरिष्कारः ॥ सर्वेदिगु
णमाचरितंपोरैः ॥ हिम ॥ शिलाधरकिं सर्वपर्वताः पार्वतीपरिग्रहमंगलं दुष्टमागताः ॥

अयंकलत्रपुरःसरः देवानां प्रोत्सारणाय ॥ तद्भवानर्घ्यपाणिः प्रत्युद्युतुभगवंतं इंदुशेखरं ॥ ततः प्रवि-
 शतिगृहीतविवाहोचितवेषः शंकरो देवलोकश्च ॥ शंकरः शार्ङ्गं प्रति ॥ अमरावतीमतिक्रम्य
 शोभते पुरमिदमोषधीप्रसंगं ॥ शाङ्गः ॥ किं न परिहीयते महीधरमहीशानुमहेन्द्रः ॥ हि ॥ अर्घ्यपाणि
 रूपसर्पति ॥ शंकरः अवलोक्य ॥ अभ्युदयति मामन्वलाधिराजः तदाह नादवरुह्यास्यामः तथा
 करोति ॥ हि ॥ अवामेणानामपि दूरमक्ष्यामकर्तृकाणां वचसामभूमिं ॥ जामातुश्च बभ्रुममुंगिरीशं
 किर्यन्ति पुण्यानि मयारुतानि ॥ २४ ॥ इत्युपसर्पति ॥ शंकरो विनोक्त्य ॥ अतिगुरुचरणक्रमैर्वितन्वन्
 नवनमितोन्नमिति स्थलाभिवोर्वेशं ॥ विनयमुपदिशन्निवात्सभाजामयमुपसर्पति मामगाधिराजः
 ॥ २५ ॥ इत्यभिमुखमुपसर्पति ॥ हि ॥ अर्घ्यमुपहरति ॥ शंकरः ॥ सप्रणामं परिगृह्णाति ॥ हि ॥

सकृज्जामुखमवनमयति ॥ जामातरं पुरस्कृत्य हरिविरिञ्चिमुखः परिक्रामंति ॥ २६ ॥ हिमवन्कुत्र
 वैवाहिको वेदिः ॥ हि ॥ इतश्चोभगवंतः ॥ सर्वे उपसर्पति ॥ २७ ॥ हिमवन्प्रत्यासन्नो भुवर्तः तदाह
 यतांदुहिता ॥ हि ॥ नेपथ्यामुखं परिचर्य ॥ वत्से इतश्च ॥ ततः प्रविशति जयाविजयाभ्यां सह
 पार्वती ॥ पार्वती ॥ अथ खलु मे मनोरथकल्पदुमः फलं दर्शयति ॥ जयासस्मितं ॥ स्त्रा पार्वती ईष
 त्तवाप्रियसरस्याविवावांजाते ॥ पार्वती सा स्त्रियं ॥ हविजये किमेषा भणति ॥ विजया ॥ हला पार्वती
 एषा सरसात्मापकुलत्वं दर्शयति ॥ इत्युपसर्पति ॥ ब्रह्मा शार्ङ्गं प्रति भगवंन् सर्वदेवाः सह
 भूतगणैर्यथास्ज्जनमुपविशन्तु ॥ सर्वे तथा कुर्वन्ति ॥ अस्मत्पक्षाः कुलपर्वताश्च कैलासेन समं
 गमयाम्यर्धमुपविशन्तु ॥ कुलपर्वतास्तथा कुर्वन्ति ॥ शंकरः पार्वतीं विनोक्त्य ॥ आस्मगतं ॥ एषा
 विशेषरम्या विवाहवेषणमोहनेन ॥ दृशां प्रति भातिमानसं मे मदनसहस्राणिकल्पयतीति वा ॥ २८
 ॥ शंकरवध्वासहास्यं विवाहवेदिकायां प्राङ्मुखः वतेशाः ॥ शंकरः ॥ पार्वत्या सह उपविश

पार्व.प.ना.

२०

ति॥आत्म०॥नंदितनयनचकोरानवनवलावण्यकोमुदीविसरा॥उत्कृतयतिमनोमेसैषा
जलधिंकलेवचांद्रमसी॥२६॥ब्र०॥अग्निमुखसमाधाय॥शंकरस्वदीयेनपाणिनापार्वत्याः
पाणिमवलंबस्व॥शंकरःतथाकरोति॥पार्वती॥पुलकोद्भेदमभिनयति॥शं०आत्म०॥आभा
तिबालिकेयंपाणि-स्पर्शेनपुलकितावयवा॥अभिनववसंतसंगादाविर्मुकुलेवबालवृतलता
॥२७॥ब्रह्मावधूवरोपावकंप्रदक्षिणंकुरुतं॥उभेतथाकुरुतः॥पार्वतीशंकरमवलोकयति
शंकरःपार्वतीमवलोकयति॥पार्वतीदृष्टिंपरावर्तयति॥शंकरःआत्म०॥अवलोकनाय
लोलादृष्टिरियंमृगदृशोनिवर्त्तिमती॥गत्वाप्रतिप्रवाहंराजतिशफरीनिवर्तमानेव॥२८॥
ब्रह्म०॥पार्वत्याःपाणिनालाजांजलिंकारयति॥पार्व०धूमाक्रमेणवैक्कव्यंनिरूपयति॥

२०

लीटमंदारं॥संयम्यचतुर्बंधंसारविजनस्तिमितनेत्रमास्तचिरं॥२९॥हि०॥ततः२को०॥अंगंभूषणनिकरोभूषयतिलेष
लोकिकोवादः॥अंगानिभूषणानांकामपिसूषमामजीजनत्तस्याः॥॥२३॥हि०॥यद्येवसम्यगलंलतावत्सातन्दव
त्याःसंनिधिविशेषेणनेपथ्ये॥आभ्यमंदरकंदराहतिचलक्षीरोदधरोदरसूज्ज्वलिचिमरंपराकलकलप्रोचंडयवै
तंडिकः॥निर्घर्षैःकुलत्रोलगहरगुहारंभाणिवाचालयनूदिव्यःकश्चनदुंदुभिःपरत्वरःसाटोपमाहन्यते॥२२
सर्वससंभ्रममाकर्णयति॥पुनर्नेपथ्ये॥जंभारेभवपाश्वरतःपरिसंस्त्रायाहिलक्ष्मीपतेवेधःस्वस्ययनान्यधी
ष्टमुनयः॥प्रभूतरोद्रीमचंचंद्रार्कवपिचामरेविधुनतंछत्रीभवाहीश्वरप्रेष्टारुद्रणाःप्रयांतुपवनस्पंदस्वमंदो
दयः॥२३॥हि०॥भगवानारदकोयंदेवानामिवकोलाहलःश्रूयते॥नारद॥सकलजगदुत्पत्तिस्थितिप्रल
येरुद्धूषमाणमहिमाचराचरगुरुस्तेजामाताचटुलंविवाहवेषमास्थायसहदेवगणैरितएवाभिवर्तते॥

प्रविश्य बन्धपुरं ध्यः ॥ अन्योन्यं समशरीरयोरन्योन्यं प्ररूढं गाढं त्रेमणाः ॥ ज्योत्स्नानिशाकरयोर्युव
योर्भवतु कोप्यनुरागः ॥ इत्याद्राक्षतरोपणमाचरन्ती ॥ नारदः ॥ उत्थाय सांजलिबंधं ॥ भगवन् देवका
र्यहेतोः कृतापराधकंदर्पे पुनः गृहीतवपुषं पदकमलसेवनं च भगवन् अनुगृहीतां ॥ २० ॥ य
थारोचते तथा भवतु ॥ ततः प्रविशति रतिवसंताभ्यां सह पूर्वकायाधिकविग्रहः कामः ॥ मा
धुर्यसोरभतरंगितचापबाणः सरयुः करं समवलंब्य शनैरनंगः ॥ सर्वे विस्मयं रूपयंति ॥ हि
सहर्षं ॥ पुण्यैरेव पुरातनैर्भगवता देवेन विश्वात्मना पुत्री भूरिगुणावदातचरितापाणोगृहीता
मम ॥ देवानां मनोरथः परिणतः प्राप्यानवद्यं वपुर्लोकानंदकरं स्मरोपिनयनातिथ्यं विधत्ते पुनः ॥
समधिगतमनोरथानां न किमतः परं प्रार्थनीयं ॥ तथा पीदमस्तु भरतवाक्यं ॥ पर्जन्यो वरिष्ठ
मिष्टं प्रदिशतु जगतो भद्रसंपादयित्री शश्वत्सस्यैः प्ररूढैर्भवतु पुत्रकितौ सर्वतो भूतधा

त्री ॥ वर्धंतां वीतविघ्नाः स्फुरदुपकृतयः संपदः सज्जनानां नित्यानंदो महेभ्यो निरतिशयस्वरवप्रा
प्रयेकल्पतां वः ॥ इति श्री पार्वती परिणयं नाम नाटके चतुर्थोऽंकः समाप्तः ॥ ४ ॥ ॥ ॥
शके १७९३ प्रजापतिनामसंवत्सरस्य श्रावण कृष्ण द्वादश्यां रवौ इदं प्रपार्वती परिणयना
टकं समाप्तिमगमत् ॥ शोकग्रामोपाह्वनीलकंठेन लिखितं ॥ मणेशीकरोपनामक नाराय
णदीक्षितस्येदं पुस्तकं ॥ स्वार्थं परोपकारार्थं च ॥ श्री पार्वती शंकरो प्रसन्नो भवतु ॥

२२

४४
५इति
भट्टनाथप्रणीतम्४४
५

॥ पार्वतीपरिणयं नाम नाटकं समाप्तिमगमत् ॥

४४
५

X

२२

शं० आत्म० ॥ प्रस्विन्नगंडफलकायतपत्रलेखं धूमाभिषंगगलितां जनपाटलाक्षं ॥ म्लायद्भूतं स
 कुसुमं मुखमायताक्ष्याः चित्ते ममार्पयति कामपिरागमुद्रां ॥ २९ ॥ ब्रह्म० ॥ शंकरं प्रति ५ पार्वत्याः
 पादकमलं पाणिभ्यामश्मानमारोपयतु भवान् ॥ शं० ॥ स्मयमानमुखस्तूष्ठीमुपतिष्ठति ॥ कुल
 पर्वताः ससंरंभं ॥ भगवन् प्रमाणभूतेन पुरोधसाय दुष्यते तदनुष्ठीयतां ॥ भूतगणाः ससंरंभं
 कुलपर्वताः कथमिव नियम्यते त्रिभुवननियतानीललोहितः ॥ ब्रह्म० ॥ सस्मितमुभयान्निवा
 र्यं सकलजननियामिका स्वतः प्रमाणभूता श्रुतिरेव सम्यगित्यमभिदधाति ॥ तद्यथोक्तमनुष्ठीय
 तां ॥ शंकरः आकुंचिताभ्यां पाणिभ्यां पार्वत्याः पादकमलमश्मानमारोपयति ॥ ब्र० कर्मशेषं स
 मापयति ॥ शंकरः पार्वती च ॥ ब्रह्मस्पतिं परिणमतः ॥ ब्र० ॥ हस्तमुद्यम्य ॥ सकलजगतां सवित्रो
 रनन्यमस्तु वां प्रेमभुवनभयभंगदक्षो भवतु कुमारोपितारकध्वंसी ॥ ३० ॥ इत्यादिष्वं प्रयुक्ते ॥